

BIBLICKÉ IMPULZY

december 2023

Milí priatelia!

Srdečne vás všetkých pozdravujeme z KBD v Ružomberku, resp. z farnosti Zuberec. Hlásime sa vám trochu neskôr ako zvyčajne, ale o to srdečnejšie a intenzívnejšie na vás myslíme. Dôvodom meškania Biblických impulzov na mesiac december je to, že dňa 2. decembra, v sobotu, sme mali v Ružomberku stretnutie členov KBD a v ten istý deň dopoludnia bolo stretnutie členov Rady KBD. Nasledujúce dni sme ešte upresňovali niektoré otázky, a tak sa hlásime až teraz. Za sebou už máme prvý týždeň adventu, ktorý je tohto roku mimoriadne krátky, najkratší možný advent to je, keď na 4. adventnú nedeľu je štedrý deň. O to intenzívnejšie by sme mali prežívať toto krásne a duchovne veľmi bohaté liturgické obdobie.

V našich regiónoch je to najmä čítanie Písma a spoločné modlitby pri adventnom venci, povzbudzujeme sa aj k čítaniu kníh s náboženskou tematikou, hlavne životopisy svätých a prehľbovanie spirituality túžby po Bohu. To je podstata starozákonného duchovného života. Prajeme vám všetkým požehnaný čas adventného napredovania v dobrom.

Správy a zaujímavosti z biblického sveta

Už sme spomenuli, že 2. decembra 2023 bolo v Ružomberku zasadnutie Rady KBD a stretnutie členov biblického diela. Dôvodom a hlavnou témou stretnutia s členmi KBD bola spomienka na 30 rokov od založenia KBD. Na Rade KBD sme preberali formálne otázky súvisiace s hospodárskou uzávierkou za uplynulý rok a návrhom rozpočtu na nasledujúci rok 2024.

Druhá časť stretnutia sa začala svätou omšou, ktorú mal celebroidovať vojenský ordinár, pán biskup František Rábek. Ten sa však zo stretnutia ospravedlnil, a tak sme slávili svätú omšu v užšom kruhu niekoľkí kňazi a ostatní účastníci stretnutia. Po nej nasledovala prednáška p. doc. B. Klusku s názvom Bibliológ. Ide o pomerne novú metódu praktického spracovania biblických textov, ktorú si možno osvojiť aj bez teologického vzdelania. Autorom tohto prístupu k Písmu je americký autor Peter Pitzele. Táto metóda nesie v sebe judaistické prvky a spočíva na identifikácii účastníkov s postavami z Biblie. S textom sa pracuje v dvoch rovinách: čierny oheň predstavuje text Písma a biely oheň je rovina pozadia, čiže snahy dopovedať samotnú udalosť a aktualizovať ju na dnešné podmienky. Bibliológ možno považovať za určitú verziu bibliodrámy. Metóda bibliológu veľmi dobre umožňuje prežiť posolstvo textu v dnešných podmienkach života.

Po prednáške B. Klusku nasledovala ešte jedna prednáška, autorom ktorej bol Mons. A. Tyrol. Témou prednášky bola stručná spomienka na začiatky existencie Katolíckeho biblického diela a snaha o stručnú charakteristiku súčasného stavu jednak mentality a jednak

stavu biblického apoštolátu na Slovensku. Z poznámok k dnešnému stavu biblickej pastorácie vyplynulo niekoľko impulzov pre súčasnú dobu:

- i. naväzovať kontakty so študentmi všetkých univerzít v centrách UPC
- ii. pokračovať v lektorských kurzoch I. a II.
- iii. na KBD menej publikovať a usilovať sa znížiť vysoké zásoby kníh
- iv. web-stránku KBD zjednodušiť a viac sprehľadniť
- v. tvoriť databázu foriem práce biblického apoštolátu a biblickej pastorácie
- vi. monitorovať biblické aktivity u iných jednotlivcov a inštitúcií
- vii. organizovať biblické víkendy zamerané na praktickú prácu s Písmom, systematicky preberať jednotlivé knihy a témy Písma (začať evanjeliá, Sk...)
- viii. obnoviť biblické vysielania v Rádiu Lumen a TVLux
- ix. zaoberať sa možnosťou prekladu Starého zákona podľa Neovulgáty.

Tento zoznam návrhov ešte nie je konečný, v súčasnosti prebiehajú určité konzultácie s ostatnými biblistami, ktorí sa k téme vyjadrujú. Počítame s tým, že tento program by mohol byť uzavretý k termínu nedele Božieho slova v roku 2024. A. Tyrol v závere zdôraznil, že ak KBD chce naďalej plniť funkciu určitej stabilnej bázy pre biblický apoštolát, KBD nutne bude musieť akcelerovať výkon a nasmerovať záber na celé Slovensko.

V tejto súvislosti bude možno vhodné spomenúť, že chceme rátať aj s hlasom ktoréhokolvek člena KBD. Ak uznáte za vhodné napísať nám, čo od katolíckeho biblického diela očakávate, budeme radi a určite to vezmeme do úvahy. Smelo píšete na adresu kbd@kbd.sk alebo priamo na farnosť Zuberec: zuberec@kapitula.sk.

Z udalostí vo Svätej zemi chceme spomenúť pastoračný mládežnícky deň, ktorý sa tradične každý rok organizuje vo Svätej zemi na sviatok Krista Kráľa. V tomto roku sa takýto deň uskutočnil v Bazilike zvestovania v Nazarete a zúčastnilo sa na ňom okolo 300 mladých ľudí z miest a obcí Galiley. Všetko mal na starosti generálny kaplán mládeže v Izraeli don Ramez Twal a s programom plným spirituality mu pomáhali členovia hnutia Focolare, mariánske hnutie a skupina Šalom. Hlavným celebrantom slávnosti bol Mons. Rafiq Nahra, generálny vikár pre Izrael. Témou stretnutia bolo: „Urobím osobné rozhodnutie, že sa znovu predstavím Ježišovi, aby sa on mohol stať Kráľom a Pánom môjho života.“

V jeruzalemskej štvrti Mamilla vo Svätej zemi žijú rehoľné sestry sv. ruženca z Jeruzalema. Založila ich palestínska sestra Marie-Alphonsine Ghattas (1843 – 1927), ktorá bola v máji 2015 v Katolíckej cirkvi vyhlásená za svätú. Táto Kongregácia sestier sv. ruženca vo viacerých mestách vedie základné školy a rozličné centrá, v ktorých sa vzdelávajú a formujú rozličné povolania, ako napr. krajčírky, odevný dizajn a iné. Pri svojej práci s deťmi a študentmi jasne vidia krízu povolání, ale utešujú sa zásadou, že svoju regulu musia žiť autenticky, pričom Boh je ten, čo povoláva a vedie náš život.

Biblické prístupy

Vo všetkých doterajších vydaniach Biblických impulzov (azda okrem prvého čísla) sme sa zaoberali formálnou stránkou biblických textov s cieľom ako „odkryť“ ich štruktúru, členenie alebo ako v nich možno zbadáť aj nejaké ďalšie kompozičné prvky.

Teraz sa chceme posunúť o jeden krok ďalej a našich členov uviesť do ďalších tajov posolstva posvätných textov. Jeden z najjednoduchších spôsobov, pomocou ktorého možno v Písme objaviť posolstvo textu Písma, je hľadanie podobných prvkov. Tento prístup si

nazveme tromi slovami: *Konkrétne – všeobecné – osobné*. Podľa tohto názvu ide o tri kroky, ktoré absolvujeme tak, že vychádzame zo zvoleného úryvku, potom hľadáme v celom Písme paralelné situácie a napokon skončíme pri sebe, v osobnom porovnaní vlastnej existencie.

Prvým, východiskovým krokom je teda *konkrétne*: v preberanom úryvku sa snažíme nájsť ťažiskovú (konkrétnu) vetu, ktorá je uvedená v texte alebo si ju na podklade prečítaného textu sformulujeme sami. Napríklad v prvom čítaní na slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie je to veta: *Kde si?* Tak sa pýta Boh Adama, ktorý neprišiel na stretnutie s Bohom do rajskej záhrady, ale sa skrýval pred ním, pretože spáchal hriech (Gn 3,9). Táto veta nie je len otázkou na miesto: *Kde si? Za ktorým stromom sa skrývaš?...*, ale je to otázka na kvalitu vzťahu: *Kde si teraz? Ako si na tom vo vzťahu k Bohu po tom, ako si sám chcel poznať dobro a zlo? Kam si sa dostal vo vzťahu k Bohu? ...*

Druhým krokom je *všeobecné*: to znamená, že v celom Písme hľadáme podobné situácie, v ktorých táto otázka zaznela či už v tomto alebo v podobnom znení. Možno tu uviesť množstvo prípadov, ktoré poznáme z Písma, ako napr.: po prvej bratovražde sa Boh pýta Kaina: *Kde je tvoj brat Ábel?* (Gn 4,9). Kráľ Dávid po svojich hriechoch cudzoložstva a nepriamej vraždy na výčitku proroka Nátana reagoval slovami: *Zhrešil som proti Pánovi* (2Sam 12,13). Tu možno spomenúť aj pozitívny príklad Panny Márie: anjel Gabriel ju oslovil slovami: *Zdravas', milosti plná, Pán s tebou* (Lk 1,28). V príkladoch možno pokračovať aj ďalej. Cieľom tu nie je uviesť čím viac príkladov, ale pomocou nich čo najhlbšie a najintenzívnejšie premyslieť prvú vetu, teda *konkrétne*.

Napokon tretím krokom je *osobné*. V tomto záverečnom kroku nášho prístupu k biblickým textom prehodnocujeme našu vlastnú situáciu vo vzťahu k Bohu. Aj tu si pripomenieme prvú východiskovú vetu a pýtame sa seba samých: *Ako som na tom ja sám vo vzťahu k Bohu? Kde som ja? Skrývam sa pred Bohom ako Adam? Prechovávam nepriateľstvo voči bližnému ako Kain? Spôsobil som škodu bližnému ako Dávid? Ponížil som niekoho? Mám v sebe mariánsku disponovanosť k plneniu Božej vôle ako to ukázala Panna Mária, keď odpovedala: ...nech sa mi stane podľa tvojho slova...?*

Toto je celkom jednoduchý prístup a predpokladá si základnú znalosť biblických dejín, udalostí, či poznanie biblických postáv. Ak máme záľubu v Pánovom zákone (porov. Ž 1,2), tak si v mysli takéto podobné prípady nájdeme a obohatíme sa nimi.

Recenzie kníh s biblickou tematikou

Z domácich noviniek v oblasti biblickej pastorácie a apoštolátu chceme uviesť dôležitú informáciu. Nejde síce o recenziu na nejakú knihu s biblickou tematikou, ale o čosi nové a významné.

Začiatkom adventu 2023 vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave kompletné Sväté písmo vo forme audioknihy. Je to výsledok niekoľkoročnej práce interpretov, ktorí načítali celé Písmo, takže jeho texty možno teraz počúvať. Spolu to predstavuje 112 hodín počúvania. Čítanie bolo nahrávané v bratislavskom štúdiu Rádia Lumen. Počas pandémie, keď boli divadelné a iné podobné podujatia utlmené, niekoľko ochotných umelcov vstúpilo do spolupráce s vedením Spolku sv. Vojtecha v Trnave a načítali celé Sväté písmo na audiozáznam a pripravili tak novú formu šírenia Božieho slova. Takže teraz ho možno počúvať na rôznych audionosičoch. Na uskutočnení tohto vynikajúceho diela sa podieľali slovenskí herci: Štefan Bučko, Michaela Čobejová, Ján Gallovič, Slávka Halčáková a Jozef Šimonovič.

Čítanie textov sprevádza hudba, ktorú pre túto príležitosť skomponoval Lukáš Borzík. Hudba bola nahrávaná v bratislavskom Dóme sv. Martina.

Nám zostáva odporúčať toto dielo všetkým členom KBD a novému vydaniu zaželať vreľé privítanie v našej verejnosti a uplatnenie v praktickom duchovnom živote veriacich. Vedeniu SSV k tomuto projektu srdečne blahoželáme.

Kontakty a konzultácie s členmi KBD

Do času vydania decembrových Biblických impulzov sme dostali dve otázky, na ktoré chceme teraz odpovedať:

1. Apoštola Jána mam veľmi rád je to môj patrón. Niektorí biblisti tvrdia, že apoštol Ján nie je autorom evanjelia a troch Jánových listov. Kto je teda autorom štvrtého evanjelia? A kto je autorom Apokalypsy? Takže apoštol Ján nič nenapísal?

Veľmi spoľahlivo a zodpovedne sa k tejto otázke vyjadruje prof. Jozef Heriban, ktorý v úvode ku Knihe zjavenia sv. Jána píše, že Apokalypsa (= Zjavenie sv. Jána) v porovnaní s Evanjeliom sv. Jána má viac rozdielov ako spoločných znakov. Ide o literárny štýl, rečové aj obsahové výrazy a pod. Teda biblickí vedci pripisujú Apokalypsu nejakému inému Jánovi, ktorý bol z okruhu školy, čiže tradície sv. Jána apoštola. Pravdepodobne aj doba vzniku Apokalypsy (roky 90 – 95 po Kr.) je už asi príliš vzdialená od aktívneho života apoštola Jána. To však nie je absolútne tvrdenie, ale momentálne prevažujúci názor biblických vedcov.

Pokiaľ ide o Jánove listy alebo aj o Jánovo evanjelium, tam je situácia iná. Totiž Jánove listy sú oveľa bližšie k štvrtému evanjeliu. Teda možno zastávať názor, že autorom Jánových listov je skutočne apoštol a evanjelista Ján. To platí najmä o Prvom Jánovom liste, ale aj Druhý a Tretí Jánov list majú mnoho podobných prvkov spoločných s Jánovým evanjeliom.

Aj keď na túto otázku nevieme na 100 percent odpovedať, je isté, že všetky spomínané spisy pochádzajú z Jánovej školy, teda z okruhu, v ktorom apoštol Ján zohrával podstatne dôležitú úlohu a on dal základ tej forme, ktorou sa vyjadrovali svätopisci tak v štvrtom evanjeliu, ako aj vo všetkých troch listoch a Apokalypse. Napokon, otázka autora nie je až taká dôležitá, pretože by sme ešte museli riešiť otázku Tradície, čiže ústneho odovzdávania správ o živote Pána Ježiša a taktiež otázku tradovania nejakých prvotných zápisov o Ježišových slovách a skutkoch, ktoré spracoval do dnešnej definitívnej podoby týchto spisov buď samotný apoštol a evanjelista Ján alebo niektorý z jeho žiakov. Pritom bez ohľadu na to, kto spomínané spisy napísal, sú tieto texty inšpirované, teda vnuknuté Duchom Svätým a to je podstatné.

2. Keď na sv. omši číta kňaz evanjelium, potichu povie: Slová svätého evanjelia nech zmijú naše previnenia. Prečo to hovorí? Evanjelium má taký účinok, že kto ho číta, očisťuje sa od hriechov?

Áno, je to tak: Čítanie Písma nás posväcuje a očisťuje. Vychádza sa z toho, že čítanie Písma je kontaktom s Božím zjavením, teda pri nábožnom čítaní Písma komunikujeme s Bohom, pretože Sväté písmo je Božie slovo „vtelené“ do ľudského slova. Tu sa uskutočňuje zásada, ktorú svojho času sformuloval kňaz Origenes: Verbum Dei incarnatum * Verbum Dei scriptum (Božie slovo vtelené * Božie slovo napísané). Na základe tejto pravdy dostávame napr. pri pontifikálnych bohoslužbách evanjeliárom od biskupa požehnanie.

V knihe, ktorá sa volá *Enchiridion indulgentiarum* (Príručka odpustkov), vo vydání Apoštolskej penitenciárie zo 16. júla 1999 je v 30. bode, §§ 1-2 uvedený nasledovný text:

30

Sacrae Scripturae lectio

Čítanie Svätého písma

§ 1. *Plenaria indulgentia* conceditur christifideli qui Sacram Scripturam, iuxta textum a competenti auctoritate adprobatum, cum veneratione divino eloquio debita et ad modum lectionis spiritalis, per dimidiam saltem horam legerit; si per minus tempus id egerit *indulgentia* erit *partialis*.

§1. *Úplné odpustky sa udeľujú veriacemu, ktorý podľa textu schváleného kompetentnou autoritou, s náležitou nábožnosťou na duchovný spôsob číta Sväté písmo aspoň pol hodiny. Kto ho číta kratší čas, dostáva čiastočné odpustky.*

§ 2. Quod si rationabili de causa quis legere non valeat, *indulgentia, plenaria* vel *partialis* prout supra, conceditur, si textus ipse Sacrae Scripturae, vel alio legente vel ope instrumentorum, quae « video » vel « audio » vocantur, percipitur.

§2. *Ak niekto z rozumného dôvodu nevládze čítať, dostáva úplné alebo čiastočné odpustky ako je uvedené vyššie, ak text Svätého písma vníma buď čítaním iného alebo pomocou nástrojov, ktoré sa nazývajú „video“ alebo „audio“.*

(Poznámka: Uvedený preklad je súkromný, nie oficiálne autorizovaný).

Pripravil: **Mons. Anton Tyrol**